

FINANCIEEL – ECONOMISCHE COMMENTAREN

Een uitgave van de Vlaams Belang Studiedienst

Jaargang 4 • nummer 1
februari 2006
Tweemaandelijks nieuwsbrief

Ver. Uitg.: Gerolf Annemans,
Madouplein 8 bus 9, 1210 Brussel.

1 • Manifest
Ondernemend
Vlaanderen

2 • Goede voornemens of
kiezersbedrog?
• Cruciaal loonoverleg

4 • Van bruto-
tot nettoloon

www.ondernemendvl.org

Belastingdruk in de EU25

(Belastingen en sociale
bijdragen t.o.v. BBP)

	2004	2003
Zweden	51,2%	51,2%
Denemarken	49,9%	48,7%
België	47,4%	47,2%
Frankrijk	45,3%	45,0%
Finland	44,5%	44,8%
...		
EU25	40,7%	40,9%
...		
Estland	32,7%	33,0%
Ierland	31,7%	30,4%
Slovakije	30,6%	31,4%
Letland	29,1%	29,0%
Litouwen	28,7%	28,2%

Bron: Eurostat

ONDERNEMEND VLAANDEREN:
welvaart voor iedereen!

ECONOMISCH PROGRAMMA VAN HET VLAAMS BELANG

Nu te verkrijgen:
economisch programma
Vlaams Belang

Goede voornemens of kiezersbedrog?

Januari is de maand van de goede voornemens en nieuwjaarswensen. Traditioneel zijn de nieuwjaarsrecepties van de politieke partijen een goede gelegenheid om nieuwe beloften of ideeën te lanceren. Zeker bij de aanvang van een verkiezingsjaar – in oktober moeten we naar de stembus voor de lokale besturen – krijgen de verlanglijstjes van de meerderheid de vorm van een verzekeringspolis tegen jobverlies.

Om eens en voor altijd aan te tonen dat de paarse regering nog stevig in het zadel zit, kwamen de liberalen en socialisten dit jaar zelfs met een gezamenlijke nieuwjaarsbrief. Een sociaal-economisch actieplan opgebouwd uit '10 werven' moet de Belgische competitiviteit opkrikken. Het project is een delicaat evenwicht tussen blauwe en rode verzuchtingen. Meer concurrentiekracht, meer ondernemen en innoveren, een efficiëntere overheid dragen een liberale stempel. Communistisch geïnspireerde leuzen als kwaliteitsvol werk, breedband voor iedereen en de uitsluiting van armoede zijn duidelijk socialistische klemtonen. Vroeger stond een loodgieter aan het Belgisch roer, nu is het de beurt aan werfleider Verhofstadt om puin te ruimen. Meestergast Bart Somers laat er geen gras over groeien en begint onmiddellijk met een charmeoffensief naar de hardwerkende Vlaming. Op de VLD-receptie werd de beproefde lastenverlaging nog maar eens beloofd, deze keer in de vorm van een verhoging van de forfaitaire aftrek van de beroepskosten. SP.a-voorzitter Vande Lanotte kan niet achterblijven in het opbod en stelt een afschaffing van de federale belastingen op elektriciteit voor. Het prijskaartje wordt doorgeschoven naar de producenten onder de vorm van een nieuwe heffing op energiecentrales.

Natuurlijk is de verbetering van de competitiviteit een goede zaak. Dit is trouwens een bittere noodzaak. In quasi alle economische rangschikkingen en indicatoren zakt België verder weg. De vraag is dan ook eerder of de huidige regering voldoende slagkracht

bezit om hier iets aan te doen. En juist dit valt sterk te betwijfelen. Ook de tien werven bieden geen garantie op een verbetering. Aangezien het plan bol staat van sociale maatregelen, zal elke extra verdiende euro als gevolg van (bedrijfs)economische verbeteringen onmiddellijk terug door de overheid opgeëist worden. Door nu reeds met nieuwe bedrijfsheffingen te zwaaien, schieten de socialisten trouwens het project op voorhand af. Meer competitiviteit valt niet te rijmen met hogere lasten. Het actieplan zal van België geen koploper inzake concurrentiekracht maken. Het is niets meer dan peptalk van partijen die ten koste van alles aan de macht willen blijven. De 10 werven kunnen gecatalogeerd worden onder de noemer schone schijn of zelfs boerenbedrog. De regering is hiermee niet aan zijn proefstuk toe, zoals de pijnlijke incidenten rond de begroting 2005 nog maar eens duidelijk aantonen.

Begin januari werd minister van Begroting, Freya Van den Bossche, nog letterlijk in de bloemetjes gezet voor haar begrotingswerk. Dit staat in schrill contrast met het partijtje budgettair paniekvoetbal dat enkele dagen vroeger gespeeld werd. Om de rekeningen te doen kloppen waren op zijn minst een aantal dubieuze maatregelen nodig. Stilaan vallen de lijken uit de kast, zoals de bizarre verkoop van het Antwerps gerechtsgebouw en de versnelde inkohiering van belastingontvangsten. De soap rond het petroleumdossier keldert de geloofwaardigheid van de begrotingsminister. Leugens zijn het enige bindmiddel van de coalitie. De werfleider zelf bewees dit nog maar eens bij zijn terugkeer uit New York, waar hij de notionele intrestaftrek ging promoten. Van de fier aangekondigde nieuwe investeringen blijft niets overeind. De investeringen waren reeds lang beslist, zitten nog in een onderzoeksfase of zijn gewoon 'wishful thinking' van een sensatiebeluste premier.

Schone schijn, overdrijvingen, leugens en bedrog blijken de enige constante onder de regering Verhofstadt. De blunders stapelen zich op. In plaats van de gepaste conclusie te trekken - dus ontslag te nemen - gaan de federale ministers in de aanval. Vlaanderen verdient beter.

Cruciaal loonoverleg

In 1920 voerde de minister van Nijverheid, Arbeid en Ravitaillering, de socialist Wauters, het indexcijfer der kleinhandelsprijzen in met de expliciete bedoeling de koopkracht van de arbeiders te vrijwaren tijdens inflatoire periodes. Nog hetzelfde jaar namen de hout- en mijnsector de automatische loonaanpassing op in hun collectieve arbeidsovereenkomsten. Andere sectoren volgden, waardoor ondertussen de automatische indexering op de volledige economie wordt toegepast. Sectoriële CAO's leggen de modaliteiten voor de indexering in de private sector vast. Voor de publieke sector gelden wettelijke bepalingen.

De loonindexering bleek ook gevaren in te houden. Zo garandeerde het mechanisme dat tijdens de jaren '70 van vorige eeuw de lonen aangepast werden aan de snel stijgende olieprijs. Onze buurlanden daarentegen reageerden op de olieschokken door de nominale loonstijgingen in te perken, wat neerkwam op een reële daling van de koopkracht. Hierdoor werd Belgische arbeid zowel absoluut als relatief veel te duur met ernstige gevolgen voor de internationale concurrentiepositie. De budgettaire ontsporing en de explosieve stijging van de schuld kunnen onder andere aan deze evolutie worden toegewezen.

LOONMATIGING VERSUS INDEX

Aangezien de automatische indexering voor de vakbonden reeds

lang een verworven recht vertegenwoordigt, komen bij loononderhandelingen voornamelijk bijkomende looneisen op tafel. De regering is er enkel in geslaagd de negatieve gevolgen van de loonindexering enigszins te vertragen. In de eerste helft van de jaren '80 werd ingegrepen via een forfaitaire indexering of het gebruik van indexsprongen. De verslechtering van de competitiviteit door de oplopende loonhandicap dwong de regering tot meer structurele maatregelen. De wet tot vrijwaring van het concurrentievermogen (6 januari 1989) bepaalt dat groei van de Belgische lonen niet hoger mag liggen dan het gemiddelde van de loonstijgingen bij de vijf belangrijkste handelspartners (Duitsland, Nederland, Frankrijk, Italië en het V.K). De invoering van de gezondheidsindex moest hier in de praktijk voor zorgen. Dit gebeurt door gezonde producten - tabak, alcohol, benzine en diesel - uit de index te halen. In 1996 werd de wet voor het concurrentievermogen geactualiseerd. De 'Wet tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen' beperkt de referentielanden tot Duitsland, Nederland en Frankrijk.

Sinds 1 januari 1994 bepaalt de gezondheidsindex de indexering van lonen en sociale uitkeringen. Wanneer deze index een bepaald niveau - de spilindex - overschrijdt, stijgen de maand erop de pensioenen en uitkeringen met 2%. Nog een maand later gebeurt hetzelfde met de lonen in de publieke sector. De nieuwe spilindex stijgt eveneens met 2%. De indexering in de private sector hangt af van de afspraken in de paritaire comités en wordt vastgelegd in een CAO. Er bestaan verschillende systemen. De indexering kan gebeuren op basis van een spilindex, op vaste tijdstippen of via een combinatie van beide systemen. De sociale partners leggen de maximale loonstijging in de sectoren vast, gebaseerd op de tweejaarlijkse centrale loonnorm. Deze laatste wordt bepaald door vakbonden en werkgevers op nationaal niveau. Het jaarlijks technisch verslag van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) over de ontwikkeling van de loonkost vormt hierbij de belangrijkste leidraad. De sectoren kunnen beslissen om enkel de reële loonstijging vast te leggen ofwel een nominaal 'all-in akkoord' af te sluiten, waarbij de loonnorm bestaat uit een inflatiecomponent en een reële loonstijging. Indien de inflatie (index) hoger ligt dan verwacht, is er minder ruimte voor een loonsverhoging. Bij een lager dan verwachte inflatie zal de reële loonsverhoging hoger liggen dan oorspronkelijk gepland.

GROEIENDE LOONHANDICAP LEIDT TOT JOBVERLIES

Het jongste rapport van de CRB (november 2005) schetst een somber beeld van de evolutie van de Belgische loonkosten. In de periode 2005-2006 stijgen de lonen met 5,2% tegen gemiddeld 3,1% in de buurlanden. België slaagt er dus niet in de afgesproken loonnorm van 4,5% te respecteren, terwijl de loonhandicap ten opzichte van de buurlanden opnieuw met 2,1% stijgt. De OESO bevestigt deze evolutie: in 2005-2007 groeien de lonen 3% sneller dan in de buurlanden. Nochtans slaagde de wet op het concurrentievermogen er aanvankelijk in de loonkloof te stabiliseren. Terwijl gedurende de periode 1987-1996 de Belgische loonkost gemiddeld bijna 8% sneller steeg, wijkt de loonevolutie vanaf 1997 niet veel af van deze in dan in de buurlanden. Sinds 2001 wordt de loonkloof echter opnieuw groter waardoor de Belgische

concurrentiepositie verder verslechtert. De forse toename van de jongste jaren, kan aan twee factoren worden toegeschreven. Enerzijds stijgt de inflatie sneller dan aanvankelijk geraamd. Via de loonindexering vertaalt zich dit automatisch in hogere lonen. Anderzijds stijgen de lonen in de buurlanden minder dan verwacht, vooral door loonmatiging in Duitsland en in mindere mate in Nederland. De totale loonhandicap ten opzichte van onze buurlanden - tevens onze belangrijkste handelspartners - loopt hierdoor volgens het VBO op tot 10% van de loonmassa of ongeveer 12 miljard euro. Andere bronnen, zoals VKW Metena, maken gewag van 16% of 19 miljard euro. Vergeleken met de nieuwe concurrenten in Oost-Europa, Noord-Afrika en Azië bedraagt de loonhandicap zelfs een veelvoud hiervan. Enkel een drastische lastenverlaging en loonmatiging kan dit concurrentiële nadeel verminderen.

De verminderde competitiviteit leidt tot een aanzienlijk jobverlies. De Nationale Bank stelt dat het vooral door het verlies aan concurrentiekracht is dat tussen 1970 en 2003 circa 565.000 industriële banen (48%) verloren gingen. De daling van de werkgelegenheid is hierdoor significanter dan in andere landen. In dezelfde periode zorgde de dienstensector wel voor 1.115.000 nieuwe jobs. Professor Joep Konings (K.U. Leuven) stelt dat een stijging van de loonkosten met 1% eveneens 1% van de werkgelegenheid vernietigt. Uitgaande van 3,38 miljoen jobs in de private sector, goed voor een loonmassa van 110 miljard euro, impliceert de toename van de loonhandicap met 2,1% aldus een theoretisch banenverlies van 71.000 eenheden in de periode 2005-06.

LASTEN OP ARBEID TE HOOG

Het rapport van de CRB deed veel stof opwaaien. Guy Quaden, gouverneur van de Nationale Bank, trok het debat op gang. Bezorgd over de verslechtering van de concurrentiekracht pleit hij voor een veralgemening van de all-in akkoorden over de nominale loonstijgingen, zoals reeds het geval is in de metaal-, bouw- en voedingsnijverheid. Ook de bedrijven moeten een inspanning leveren door meer te investeren in vorming en innovatie.

Ondertussen zijn quasi alle politieke partijen overtuigd dat de lasten op arbeid te hoog zijn. Naast het nieuwe idee om de forfaitaire aftrek van beroepskosten te verhogen, blijft de VLD zweren bij lastenverlagingen voor bepaalde doelgroepen, zoals jongeren of ploegarbeiders. Ondanks de gecibleerde loonlastenverlaging van Verhofstadt voor een totaal van ongeveer 5 miljard euro, neemt de loonkloof verder toe. De tot nu toe genomen maatregelen blijken dus absoluut ontoereikend te zijn. De CD&V stelt voor om de gezinsbijslagen en gezondheidszorgen te betalen met algemene middelen. Inkomensvervangende uitkeringen (pensioenen en werkloosheidsuitkering) worden verder uit lasten op arbeid gefinancierd. Ook enkele SP.a-tenoren mengen zich in het debat. Vlaams minister van Werk stelt vast dat onze loonkosten zowel relatief als absoluut te hoog zijn. Hij voorspelt jarenlange loonmatiging, zonder echter aan de index te raken. Voorzitter Vande Lanotte stelt echter voorwaarden: een verlaging van de loonlasten moet gefinancierd worden door een heffing op de 'monsterwinsten' van sommige bedrijven en gekoppeld worden aan de hoogte van de prijzen van elektriciteit, huur en verzekeringen.

De sociale partners bereiden zich inmiddels voor op een nieuwe confrontatie. In zijn *Strategie 2010* stelt het VBO een lastenverlaging op arbeid voor van 7 tot 8 miljard euro, gefinancierd door te besparen op de werkingskosten van de overheid. Volgens de werkgeversorganisatie bedraagt de overtewerkstelling er 30.000 ambtenaren. Het VBO wijst er tevens op dat de wet van 1996 betreffende het concurrentievermogen zijn doel mist, aangezien er geen automatische correcties voorzien zijn wanneer de lonen ontsporen. De organisatie sluit zich aan bij een veralgemening van de all-in akkoorden, maar vraagt tegelijkertijd de afschaffing van de automatische indexering uit de taboesfeer te halen. Unizo sluit zich in grote lijnen bij het VBO aan, maar stelt voor de indexering enkel nog op het netto-inkomen toe te passen en de loonlasten niet langer te indexeren. Hierdoor zou de werknemer zijn koopkracht behouden, terwijl de overheid opdraait voor de verlaging van de kost. De vakbonden reageren eerder afwachtend. Zowel ACV en ABVV zijn bereid om over all-in akkoorden te onderhandelen als hiermee het indexsysteem overeind kan blijven. Wel wijzen beide vakbonden erop dat ook van de bedrijven een inspanning wordt verwacht inzake vorming en innovatie. Momenteel biedt enkel ABVV-Metaal weerstand tegen all-in akkoorden. Volgens voorzitter Jorissen is de automatische indexering hierbij niet langer gegarandeerd – indien de index hoger ligt dan de loonnorm – en is aldus onaanvaardbaar.

NAAR EEN HERSTEL VAN DE COMPETITIVITEIT?

All-in akkoorden remmen de loonkloof misschien wel af, maar verminderen ze niet. Ze kunnen een antwoord bieden op hoger

Van bruto- tot nettoloon

De *loonkost* of *loonlast* bestaat uit het brutoloon van de werknemer, vermeerderd met de patronale lasten en met andere arbeidsgerelateerde kosten zoals de verzekering tegen arbeidsongevallen.

Het *basisloon* is de overeengekomen bezoldiging voor normale prestaties of voor een bepaalde duur (bijvoorbeeld maandelijks). Inclusief de bijkomende vergoedingen - zoals anciënniteit of eindejaarspremies - maar vóór elke afhouding van fiscale of sociale aard vormt dit het brutoloon.

De *loonwig* vormt het verschil tussen de totale loonkosten voor de werkgever en het nettoloon van de werknemer. Volgens de OESO liep de Belgische loonwig in 2004 op tot 54,2%, een wereldrecord. In Duitsland, het land met de tweede grootste loonwig, werd maximaal 50,7% aan belastingen en bijdragen voor de sociale zekerheid ingehouden of reeds 7% minder dan in België.

De *werkgeversbijdrage* bestaat uit de sociale lasten op het loon ten koste van de werkgever ter financiering van de sociale uitkeringen. Voor arbeiders bedraagt de werkgeversbijdrage 38,98% tot 40,72% (afhankelijk van het aantal werknemers) van het brutoloon tegen 108%. Voor bedienden bedraagt de bijdrage 32,98% tot 34,72% van 100% brutoloon.¹

De RSZ-bijdrage van de werknemer of *werknemersbijdrage* is momenteel 13,07% van het brutoloon tegen 108% voor arbeiders

dan verwachte inflatie, maar niet op de strenge loonmatiging in de buurlanden. De hoge arbeidsproductiviteit slaagt er tot nu toe de negatieve gevolgen van de hoge loonlasten enigszins te beperken. Het Amerikaanse onderzoeksinstituut *Conference Board* wijst er echter op dat de productiviteit afneemt. In 2001 stond België nog op de eerste plaats qua productiviteit. Vier jaar later is het land gezakt naar een 5de plaats.

In de jaarlijkse evaluatie over de naleving van de Lissabondoelstellingen dringt de Europese Commissie erop aan de Belgische loonkosten verder te laten zakken: tegen 2010 moet de belasting op arbeid dalen tot 38,4% van de loonkosten (het gemiddelde van de buurlanden) tegenover 42,6% nu, echter zonder een budgettaire ontsporing te veroorzaken.

Het loonoverleg 2006 is cruciaal voor de Belgische competitiviteit. Om de buurlanden te evenaren zijn radicale maatregelen nodig. De onderhandelaars moeten durven nagaan in hoeverre de automatische indexering, een unicum in de wereld, nog actueel is. Een drastische lineaire verlaging van de lasten op arbeid - gekoppeld aan een significante afslanking van de overheid - kan voor de broodnodige zuurstof zorgen. Daarnaast kunnen all-in akkoorden de (binnenlandse) loonmatiging garanderen, zoniet bestaat het gevaar dat te sterk stijgende nettolonen de daling van de loonkost tenietdoet. Naast de sociale partners moet ook de overheid haar verantwoordelijkheid nemen. Moeilijke beslissingen zijn echter noodzakelijk; het alternatief is een verdere verslechtering van de competitiviteit met alle economische en sociale gevolgen vandien.

of tegen 100% voor bedienden. Bovenop de basisbijdrage is nog een bijzondere bijdrage verschuldigd.

Het brutoloon verminderd met de werknemersbijdrage vormt het *belastbaar loon*.

De *bedrijfsvoorheffing* is de voorafbetaling van de persoonlijke inkomstenbelasting en is afhankelijk van de gezinssituatie en de hoogte van het inkomen. Extra bezoldigingen zoals eindejaarspremies of vakantiegeld worden tegen een hoger tarief belast. Vanaf 1 januari 2006 bedragen de basistarieven van het belastbaar inkomen 26,75% voor de eerste schijf tot 7.300 euro tot 53,50% voor de schijf boven 31.740 euro. In principe moet de bedrijfsvoorheffing de definitieve aanslag zo dicht mogelijk benaderen. Aangezien de belastinghervorming nog niet is doorgerekend in de voorheffing is de voorafbetaling van de meeste werknemers momenteel te hoog, wat overeenkomt met een renteloze lening aan de overheid.

Het belastbaar loon verminderd met de bedrijfsvoorheffing vormt het *nettoloon*. Het is het gedeelte van de loonkost dat daadwerkelijk aan de werknemer wordt betaald, na afhouding van alle bijdragen en belastingen.

¹De RSZ int het vakantiegeld voor arbeiders ten behoeve van de vakantiefondsen. Om de bijdragen te verzekeren wordt het brutoloon verhoogd tot 108%. Het vakantiegeld voor bedienden wordt rechtstreeks door de werkgever betaald.